

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Чорноморський національний університет імені Петра Могили

Навчально-науковий медичний інститут

Кафедра соціальної роботи, педагогіки і логопедії

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ПРОФЕСІЙНО-ОРІЄНТОВАНИХ ДИСЦИПЛІН

Спеціальність - Е2 « Екологія»

Розробник
Завідувач кафедри розробника
Завідувач кафедри спеціальності
Завідувач відділу аспірантури
Гарант освітньо-наукової програми
Директор інституту
Начальник НМВ

Чубук Р. В.
Савінова Н.В.
Григор'єва Л.І.
Ужва А. М.
Григор'єва Л.І.
Кузнецова О.А.
Шкірчак С. І.

1. Опис навчальної дисципліни
Спеціальність – Е2 « Екологія»

Найменування показника	Характеристика дисципліни
Найменування дисципліни	«Методика викладання професійно-орієнтованих дисциплін»
Галузь знань	Е «Природничі науки, математика і статистика»
Спеціальність	Е2 « Екологія»
Освітня кваліфікація	Доктор філософії
Рівень вищої освіти	Третій (освітньо-науковий)
Статус дисципліни	Обов'язковий компонент загальної підготовки
Навчальний рік	2025-2026
Номер(и) семестрів (триместрів):	Денна форма
	I-й
Загальна кількість кредитів ЄКТС/годин	3 кредита / 90 годин
Структура курсу: ➤ лекції ➤ семінарські заняття ➤ годин самостійної роботи студентів	Денна форма
	20
	10
	60
Відсоток аудиторного навантаження	33%
Мова викладання	українська
Форма проміжного контролю (якщо є)	-
Форма підсумкового контролю	екзамен

2. Мета, завдання та результати вивчення дисципліни

Пріоритетним напрямом реформування освіти є підготовка кваліфікованих кадрів, здатних до творчого, професійного розвитку, освоєння, впровадження і реалізації освітніх, наукових та інформаційних технологій тощо.

Під час професійної підготовки фахівців за освітньо-науковим рівнем «доктор філософії», аспіранти отримують ґрунтовну педагогічну і методичну підготовку, що здійснюється згідно з навчальним планом та робочою програмою навчальної дисципліни: «Методика викладання професійно-орієнтованих дисциплін». Базою для вивчення цього предмету є знання докторів філософії з фахових дисциплін в теоретичному, методичному і практичному аспектах, що вони вивчали за попередніми освітніми програмами.

Предметом дисципліни «Методика викладання професійно-орієнтованих дисциплін» є:

- освітній та навчальний процес професійної підготовки;
- вивчення закономірних зв'язків, що існують між освітою, навчанням і розвитком у ЗВО;
- розробка та впровадження методологічних, теоретичних і методичних аспектів становлення сучасного інтелектуально-компетентного фахівця будь-якої галузі духовного або матеріального виробництва.

Метою дисципліни «Методика викладання професійно-орієнтованих дисциплін» є:

- ознайомлення з методологічними основами, теорією та методикою викладання професійно-орієнтованих дисциплін;
- забезпечення методичної підготовки докторів філософії як майбутніх викладачів закладу вищої освіти;
- формування у аспірантів необхідних знань щодо специфічних особливостей навчального предмета як об'єкта професійної діяльності;
- ознайомлення з інструментарієм ефективної організації освітньої та навчальної діяльності;
- формування системи знань про організацію освітнього і педагогічного процесів;
- застосування сучасних дидактичних технологій у викладанні професійно-орієнтованих дисциплін.

Завданнями дисципліни «Методика викладання професійно-орієнтованих дисциплін» є:

- ознайомити майбутніх викладачів з нормативними документами, що регулюють організацію процесу навчання у ЗВО;
- аналіз змісту, форм і методів освіти, навчання і розвитку;
- розглянути сучасні дидактичні технології, за якими здійснюється професійна підготовка;
- активізувати науково-дослідну та практичну діяльність, що спрямована на самостійну розробку окремих лекційних, практичних занять та їх апробацію у навчальному процесі ЗВО;
- розробка нових освітніх технологій освіти і навчання у ЗВО;
- розкриття педагогічних і методичних закономірностей формування особистості майбутніх фахівців;
- ознайомити аспірантів із концептуальними засадами викладання у ЗВО, особливостями організації освіти і навчання;
- навчити орієнтуватись у освітніх і навчальних програмах і навчальних планах;
- ознайомити аспірантів з номенклатурою ведення навчальної документації на кафедрі;
- виховувати в них ділові здібності діяти відповідно своїх професійних обов'язків у конкретних педагогічних ситуаціях;

- аналіз методів контролю та оцінки успішності та якості освіти на основі системного підходу;
- співставлення мети, принципів, засобів, методів і форм освіти та навчання;
- розробка концепцій, теорій, ідей та методик освіти, навчання, критеріїв їхньої ефективності на основі закономірностей цих процесів;
- використовувати набуті знання у практичній професійній педагогічній діяльності.

Після вивчення курсу аспіранти повинні знати:

- сутність та зміст навчального процесу у вищій школі;
- тенденції та особливості розвитку системи вищої освіти в Україні та закордоном;
- протиріччя, психічні функції, особливості розвитку особистості;
- структуру, психолого-педагогічні аспекти організації навчально-пізнавальної діяльності;
- критерії відбору, принципи структурування змісту навчального курсу;
- сучасні інтерактивні методи навчання;
- форми організації навчання;
- норми, критерії оцінювання знань, умінь студентів, повідомлення їм та отримання від них зворотного зв'язку;
- сутність, особливості, методи, прийоми навчання;
- педагогічні уміння діяльності викладача вищої школи;
- особливості вербальної та невербальної поведінки викладача;
- сутність, напрями, організації спілкування та комунікації;
- етапи, способи розв'язання конфліктів;
- шляхи, умови формування студентської спільноти;
- методи науково-педагогічних досліджень.

На основі цих знань у аспірантів повинні бути сформовані уміння:

- використовувати інноваційні технології під час викладання професійно-орієнтованих дисциплін;
- підготувати та прочитати лекцію;
- проводити семінарські, практичні та лабораторні заняття;
- організувати і контролювати самостійну роботу;
- проводити взаємовідвідування залікових занять і дати оцінку якості викладання;
- аналізувати навчальну документацію та на цій основі розробляти навчальні програми з професійно-орієнтованих дисциплін;
- добирати та використовувати педагогічно доцільні методи та організаційні форми викладання;
- організувати навчально-дослідну та самостійну роботу студентів;
- застосовувати методи контролю та оцінки успішності;
- організувати процес спілкування викладача з студентами;
- використовувати у навчальному процесі методичні матеріали;
- створювати макети робочих програм з фахових дисциплін;
- застосовувати різні види і стилі навчання в процесі викладання;
- використовувати психолого-педагогічні методи та прийоми впливу на особистість;
- дотримуватися норм поведінки в умовах цілеспрямованого освітнього процесу;
- застосовувати інтерактивні методи, тренінгові технології, форми навчально-пізнавальної діяльності (мозкова атака, дискусія, діалог, «кейс» - метод, рольова гра, метод проєктів, групова взаємодія тощо).

Програма побудована за вимогами кредитно-трансферної системи організації освітнього процесу у закладах вищих освіти та узгоджена з примірною структурою змісту навчальної дисципліни, що рекомендована Європейською Кредитно-Трансферною Системою (ECTS).

Контроль за роботою аспірантів здійснюється шляхом виконання самостійних завдань, та екзамену. Оцінювання самостійної роботи аспірантів проводиться відповідно до шкали оцінювання.

Методика вивчення дисципліни передбачає: використання сучасних освітніх технологій; поглиблену самостійну роботу аспірантів; практичне застосування набутих знань, умінь і навичок на практичних заняттях з «Філософії науки», «Основ наукових досліджень», «Педагогіки вищої школи», «Методики викладання», «Професійної педагогіки», «Педагогічної майстерності» тощо.

Розроблена робоча програма відповідає освітній програмі підготовки фахівців та орієнтовані на **формування компетентностей**:

Загальні компетентності (ЗК)	ЗК1	Здатність працювати у міжнародному контексті.
	ЗК2	Здатність розв'язувати комплексні проблеми на основі системного наукового та загальнокультурного світогляду із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності.
Спеціальні (фахові) компетентності (СК)	СК04	Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у вищій освіті.

Відповідно до освітньої програми програмовані **результати навчання** включають такі уміння:

РН 01	Глибоко розуміти концептуальні принципи та методологію природничих наук, формулювати і перевіряти гіпотези, використовувати для обґрунтування висновків належні докази, зокрема, результати теоретичного аналізу, експериментальних досліджень і математичного та/або комп'ютерного моделювання з метою розв'язання значущих наукових та науково-прикладних проблем екології.
РН 04	Розробляти і викладати спеціальні навчальні дисципліни, дотичні до предметної області екології у закладах вищої освіти.
РН 06	Застосовувати сучасні інструменти та технології пошуку оброблення й аналізу інформації з проблем екології та дотичних питань, зокрема, статистичні методи аналізу даних великого обсягу та/або складної структури, спеціалізовані бази даних та інформаційні системи.
РН 07	Мати сучасні концептуальні знання та високий методологічний рівень у сфері екології та на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні останніх світових досягнень.

Контроль за засвоєнням матеріалу. Контроль знань здійснюється у формі поточного та підсумкового етапів. Поточний контроль здійснюється під час вивчення тем, проведення семінарських занять. Підсумковий контроль проводиться у відповідності з навчальним планом у формі семестрового екзамену, що має на меті перевірку знань з теорії

і виявлення навичок застосування отриманих знань при вирішенні практичних завдань, а також навичок самостійної роботи з навчальною і науковою літературою.

Система контролю навчального курсу передбачає оцінювання за модульно-рейтинговою системою. Форма підсумкового контролю – екзамен. Максимальна кількість балів, що можна отримати протягом вивчення навчальної дисципліни – 100 балів.

3. Програма навчальної дисципліни

Денна форма

№	Теми	Лекції	Практичні (семінарські)	Самостійна робота
1	Дидактика вищої школи як педагогічна теорія	2	2	6
2	Інноваційні тенденції розвитку сучасної вищої освіти	2		6
3	Особливості організації праці викладача та академічна доброчесність	2	2	6
4	Концептуальні аспекти методики викладання у вищій школі	2		6
5	Методика викладання лекційних занять у вищій школі	2	2	6
6	Методика проведення семінарських, практичних та інших форм занять	2		6
7	Методика організації самостійної навчальної роботи студентів	2	2	6
8	Методика організації дистанційного навчання у системі вищої освіти	2		6
9	Методика організації науково-дослідної роботи студентів	2	2	6
10	Методика аналізу та оцінювання навчальних досягнень студентів	2		6
	Всього за курсом	20	10	60

4. Зміст навчальної дисципліни

4.1. План лекцій

№	Тема заняття / план
1	Тема 1. Дидактика вищої школи як педагогічна теорія 1. Предмет і об'єкт дидактики вищої школи 2. Сутність і методологічні засади навчання 3. Рушійні сили, логіка навчального процесу 4. Структура процесу оволодіння знаннями, уміннями й навичками, формування компетентності 5. Мотиви навчання, типи навчання, їх характеристика 6. Інтенсифікація навчально-виховного процесу
2	Тема 2. Інноваційні тенденції розвитку сучасної вищої освіти 1. Сутність педагогічної інноватики 2. Шляхи оновлення системи вищої освіти в Україні 3. Сучасні технології підгрунтя оновлення професійної підготовки
3	Тема 3. Особливості організації праці викладача та академічна доброчесність 1. Кафедра як основний структурний підрозділ В 2. Характеристика основних видів роботи кафедри. 3. Специфіка професійної діяльності викладача ВНЗ 4. Академічна доброчесність
4	Тема 4. Концептуальні аспекти методики викладання у вищій школі 1. Концепція підготовки кадрів у системі вищої освіти 2. Навчально-методична робота 3. Складові навчально-методичного забезпечення
5	Тема 5. Методика викладання лекційних занять у вищій школі 1. Академічна лекція в системі професійної підготовки студентів 2. Технологія і техніки підготовки академічної лекції 3. Дидактичні і методичні вимоги до академічної лекції 4. Психолого-педагогічні вимоги до проведення лекції у вищій школі
6	Тема 6. Методика проведення семінарських, практичних та інших форм занять 1. Дидактичні основи семінарських, практичних та інших форм занять 2. Види семінарів, вимоги до їх організації та проведення 3. Методики організації та проведення практичних, занять, консультацій
7	Тема 7. Методика організації самостійної навчальної роботи студентів 1. Особливості навчальної роботи студентів 2. Адаптація студентів до самостійної навчальної роботи 3. Уміння слухати і конспектувати лекції 4. Підготовка до практичних, семінарських занять та контрольних заходів
8	Тема 8. Методика організації дистанційного навчання у системі вищої освіти 1. Соціально-економічні потреби в дистанційній освіті 2. Короткий експрес в історію дистанційного навчання 3. Сутність дистанційного навчання 4. Мотиви і принципи організації дистанційного навчання 5. Умови ефективності дистанційного навчання
9	Тема 9. Методика організації науково-дослідної роботи студентів 1. Наукова робота студентів – важливий чинник ефективності професійної підготовки фахівців з вищою освітою

	2. Системність в організації науково-дослідної роботи студентів 3. Форми й види науково-дослідної роботи студентів 4. Методи організації науково-дослідної роботи студентів
10	Тема 10. Методика аналізу та оцінювання навчальних досягнень студентів 1. Значення аналізу та оцінювання навчальних досягнень студентів 2. Функції оцінювання навчальних досягнень студентів 3. Принципи, види та методи оцінювання навчальних досягнень студентів 4. Методика проведення контрольних дій у вищій школі 5. Європейська кредитно-трансферна система навчання та оцінювання навчальних досягнень студентів

4.2. План семінарських занять

№	Тема заняття / план
1	Тема 1. Дидактика вищої школи як педагогічна теорія 1. Предмет і об'єкт дидактики вищої школи 2. Сутність і методологічні засади навчання 3. Структура процесу оволодіння знаннями, уміннями й навичками, формування компетентності 4. Мотиви навчання, типи навчання, їх характеристика
	Тема 2. Інноваційні тенденції розвитку сучасної вищої освіти 1. Сутність педагогічної інноватики 2. Шляхи оновлення системи вищої освіти в Україні 3. Сучасні технології підрунтя оновлення професійної підготовки вчителя
2	Тема 3. Особливості організації праці викладача та академічна доброчесність 1. Кафедра як основний структурний підрозділ В 2. Характеристика основних видів роботи кафедри. 3. Специфіка професійної діяльності викладача ВНЗ 4. Академічна доброчесність
	Тема 4. Концептуальні аспекти методики викладання у вищій школі 1. Концепція підготовки кадрів у системі вищої освіти 2. Навчально-методична робота 3. Складові навчально-методичного забезпечення
3	Тема 5. Методика викладання лекційних занять у вищій школі 1. Академічна лекція в системі професійної підготовки студентів 2. Технологія і техніки підготовки академічної лекції 3. Дидактичні і методичні вимоги до академічної лекції 4. Психолого-педагогічні вимоги до проведення лекції у вищій школі
	Тема 6. Методика проведення семінарських, практичних та інших форм занять 1. Дидактичні основи семінарських, практичних та інших форм занять 2. Види семінарів, вимоги до їх організації та проведення 3. Методики організації та проведення практичних, занять, консультацій
4	Тема 7. Методика організації самостійної навчальної роботи студентів 1. Особливості навчальної роботи студентів 2. Адаптація студентів до самостійної навчальної роботи 3. Уміння слухати і конспектувати лекції 4. Підготовка до практичних, семінарських занять та контрольних заходів
	Тема 8. Методика організації дистанційного навчання у системі вищої освіти 1. Соціально-економічні потреби в дистанційній освіті 2. Короткий екскурс в історію дистанційного навчання 3. Сутність дистанційного навчання, мотиви і принципи його організації

	4. Умови ефективності дистанційного навчання
5	Тема 9. Методика організації науково-дослідної роботи студентів 1. Наукова робота студентів – важливий чинник ефективності професійної підготовки фахівців з вищою освітою 2. Системність в організації науково-дослідної роботи студентів 3. Форми й види науково-дослідної роботи студентів 4. Методи організації науково-дослідної роботи студентів
	Тема 10. Методика аналізу та оцінювання навчальних досягнень студентів 1. Функції оцінювання навчальних досягнень студентів 2. Принципи, види та методи оцінювання навчальних досягнень студентів 3. Методика проведення контрольних дій у вищій школі 4. ECTS та оцінювання навчальних досягнень студентів

5 Завдання для самостійної роботи

5.1. ЗАВДАННЯ. Підготуйте усні відповіді на такі запитання:

1. Розкажіть про академічну лекцію в системі вищої школи.
2. Поясніть типи лекцій, їх призначення і завдання.
3. Суть психолого-педагогічних вимог до проведення лекції у вищій школі;
4. Основні стимули активізації пізнавальної діяльності студентів на лекції.
5. Розкажіть про дидактичні основи семінарських, практичних та інших форм занять.
6. Охарактеризуйте види семінарів, вимоги до їх організації та проведення.
7. Психолого-педагогічні умови запровадження інноваційних педагогічних технологій у ЗВО;
8. Завдання і сутність комп'ютерного практикуму.
9. Розкажіть про особливості навчальної роботи студентів.
10. У чому суть адаптації студентів до самостійної навчальної роботи.
11. Методика організації самостійної роботи з навчальною і науковою літературою;
12. Методика написання тез та оформлення цитат.
13. Розкажіть про соціально-економічні потреби в дистанційній освіті.
14. Технологія створення мультимедіа курсу.
15. Розкажіть про наукову роботу студентів як важливий чинник ефективності професійної підготовки фахівців з вищою освітою.
16. Охарактеризуйте методичні основи і системність організації науково-дослідної роботи студентів.
17. Охарактеризуйте методику проведення контрольних дій у вищій школі.
18. Вимоги, тривалість і складність контрольних завдань;

5.2. ЗАВДАННЯ. Виконайте індивідуальні завдання:

1. Підготуйте презентацію на одне із запитань плану до обраної теми з вашої професійно-орієнтованої дисципліни.
2. Використовуючи основні поняття і ключові терміни однієї із тем, складіть блок-тестів із 12-15 запитань з ключем-відповіддю до обраної теми вашої професійно-орієнтованої дисципліни.
3. Підготувати конспект лекції, план-конспект семінарського, практичного або лабораторного заняття, розробити самостійну роботу для студентів з вашої професійно-орієнтованої дисципліни або з однієї із тем даної дисципліни.

5.3. ЗАВДАННЯ. Самостійна робота аспірантів:

1. Охарактеризуйте рушійні сили та логіку навчального процесу.
2. Обґрунтуйте структуру процесу оволодіння знаннями, уміннями та навичками
3. У чому суть дидактичних вимог до вибору методів навчання
4. Розкажіть про методи навчання залежно від типу пізнавальної діяльності
5. Обґрунтуйте доцільність використання тестового контролю;
6. Обґрунтуйте особливості засобів навчання;
7. Охарактеризуйте сучасні технології як підґрунтя оновлення професійної підготовки фахівця.
8. Розкажіть про концепцію оновлення підготовки майбутніх фахівців на основі застосування інноваційних технологій.
9. Суть пізнавальної діяльності на етапах почуттєвого і логічного пізнання;
10. Гуманістична спрямованість освітніх інноваційних процесів;
11. Обґрунтуйте вимоги до системи контролю
12. Розкажіть про види, рівні та форми контролю якості навчання
13. Охарактеризуйте технологію і техніки підготовки академічної лекції.
14. Поясніть дидактичні і методичні вимоги до академічної лекції.
15. Суть основних методів активізації пізнавальної діяльності на лекції;
16. Особливості проблемної лекції;
17. У чому суть методики організації та проведення семінарських, практичних занять і консультацій.
18. Поясніть критерії оцінювання змісту семінарського заняття.
19. Рекомендації щодо використання певних принципів дидактики при проведенні семінарських занять;
20. Методи, прийоми та засоби активізації пізнавальної діяльності студентів;
21. Поясніть про уміння слухати і конспектувати лекції.
22. Обґрунтуйте значення книги в системі професійної підготовки.
23. Самостійна підготовка студента до семінарських, та інших видів занять;
24. Суть підготовки студента до виступу на семінарському занятті;
25. Зробіть короткий екскурс в історію дистанційного навчання.
26. У чому суть дистанційного навчання?
27. Опишіть вимоги, яким має відповідати наукова інформація;
28. Поясніть суть форм, видів і методів науково-дослідної роботи студентів.
29. Обґрунтуйте і організації науково-дослідної роботи студентів.
30. Розкажіть про умови організації науково-дослідної роботи студентів.
31. Порядок написання рецензії на наукову працю, посібник;
32. Вимоги та послідовність написання реферату;
33. Послідовність і правила написання наукової статті, тез.
34. Розкажіть про аналіз та оцінювання навчальних досягнень студентів.
35. У чому суть функцій оцінювання навчальних досягнень студентів.
36. Особливості, критерії та методи оброблення результатів контролю;
37. Методи і форми контролю знань, умінь і навичок студентів;

5.4. ЗАВДАННЯ. Підготувати аналітичну письмову роботу на одну із тем:

1. Обґрунтуйте методику проведення лекції.
2. Лекція як провідна форма організації навчання;
3. Переваги лекційного методу у вищій школі та шляхи усунення недоліків;

4. Обґрунтуйте методику проведення семінарського заняття.
5. Дидактичні завдання різних типів семінарських занять та особливості їхнього проведення;
6. У чому суть методики підготовки до семінарських занять;
7. Розкажіть про методику підготовки до екзаменів і заліків;
8. У чому суть перспектив вдосконалення самостійної роботи студентів.
9. Роль науково-педагогічних працівників в оволодінні студентами навичками самостійної роботи;
10. Особливості самостійної роботи студентів заочної форми навчання;
11. Обґрунтуйте мотиви і принципи організації дистанційного навчання.
12. Охарактеризуйте умови ефективності дистанційного навчання
13. Дидактичні вимоги до електронних навчальних засобів;
14. Оформлення результатів науково-педагогічних досліджень.
15. Організація і підготовка магістерської роботи до захисту.
16. Як здійснюється керівництво, планування та облік науково-дослідної роботи студентів.
17. Завдання педагогічної діагностики і педагогічної кваліметрії;
18. Кваліметрія магістерських дисертацій;
19. Характеристики та критерії оцінювання якості магістерських робіт;
20. Поясніть принципи, види та методи оцінювання навчальних досягнень студентів.
21. Розкажіть про модульно-рейтингову і кредитно-модульну технологію навчання та оцінювання навчальних досягнень студентів
22. Принципи різних методів вибіркового контролю.

5.5 ЗАВДАННЯ. Підготуйте контрольну роботу із двох обраних вами тем курсу:

1. Концепція підготовки кадрів у системі вищої освіти
2. Навчально-методична робота
3. Складові навчально-методичного забезпечення
4. Академічна лекція в системі професійної підготовки студентів
5. Технологія і техніки підготовки академічної лекції
6. Дидактичні і методичні вимоги до академічної лекції
7. Психолого-педагогічні вимоги до проведення лекції у вищій школі
8. Дидактичні основи семінарських, практичних та інших форм занять
9. Види семінарів, вимоги до їх організації та проведення
10. Методики організації та проведення практичних, занять, консультацій
11. Особливості навчальної роботи студентів
12. Адаптація студентів до самостійної навчальної роботи
13. Уміння слухати і конспектувати лекції
14. Підготовка до практичних, семінарських занять та контрольних заходів
15. Соціально-економічні потреби в дистанційній освіті
16. Короткий екскурс в історію дистанційного навчання
17. Сутність дистанційного навчання
18. Мотиви і принципи організації дистанційного навчання
19. Умови ефективності дистанційного навчання
20. Наукова робота студентів – важливий чинник ефективності професійної підготовки фахівців з вищою освітою
21. Системність в організації науково-дослідної роботи студентів
22. Форми й види науково-дослідної роботи студентів
23. Методи організації науково-дослідної роботи студентів

24. Значення аналізу та оцінювання навчальних досягнень студентів
25. Функції оцінювання навчальних досягнень студентів
26. Принципи, види та методи оцінювання навчальних досягнень студентів
27. Методика проведення контрольних дій у вищій школі
28. Європейська кредитно-трансферна система навчання та оцінювання навчальних досягнень студентів

6 ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Освітній процес при викладанні дисципліни повністю забезпечується.

I. Технічні засоби навчання: ноутбук; проектор; інтерактивна дошка.

II. Програмне забезпечення: Power Point, Microsoft Excel, платформа дистанційного навчання Moodle.

6.1 МЕТОДИ НАВЧАННЯ

За джерелами знань: *словесні* – лекція, розповідь, пояснення, бесіда, дискусія; *наочні* – спостереження, ілюстрація, демонстрація; *практичні* – вправи, завдання, рішення ситуаційних задач, круглий стіл, інсценування, ділова гра.

За характером пізнавальної діяльності: пояснювально-ілюстративні, проблемні, частково-пошукові.

6.2 МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Поточне усне опитування, виконання індивідуальних завдань, самостійної роботи, захист аналітичних робіт, творчих робіт; виконання індивідуальних завдань; перевірка конспектів лекцій, планів-конспектів семінарських занять, першоджерел, контрольної роботи, залік, екзамен.

7 СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ РОБОТИ АСПІРАНТІВ

Контроль рівня засвоєння навчального матеріалу здійснюється шляхом перевірки знань аспірантів на екзамені згідно розкладу сесії. Відповідно до положення про систему рейтингової оцінки знань застосовується наступна система оцінювання.

Денна форма для екзамену

№	Вид контролю	Максимальна кількість балів	Термін виконання
1.	Поточні опитування на семінарських заняттях (передбачено 4 відповіді)	4x5=20	Протягом семестру
2.	Підготовка індивідуального завдання (макс. бал)	1x10=10	Протягом семестру
3.	Організація самостійної роботи (макс. бал)	10	Протягом семестру
4.	Написання аналітичної письмової роботи (макс. бал)	10	До початку сесії
5.	Контрольна робота (макс. бал)	10	До початку сесії
6.	Екзамен (макс. бал)	40	Екз. сесія
	Разом (макс. бал)	100	Екз. сесія

7.1 КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Опитування і доповіді на семінарських заняттях

Перелік тем подано у пункті 5.1. Даний вид контролю це форма контролю, яка дозволяє оцінити вміння аспірантів:

- 1) самостійно опрацьовувати матеріал та аргументовано викладати його в логічній послідовності;

- 2) відповідати на запитання викладача та однокурсників.
Максимальна оцінка за відповідь на семінарському занятті – 5 балів.

Критеріями для оцінювання виступають:

Оцінка 5 балів ставиться у випадку:

- аспірант вільно володіє, визначеними програмою, знаннями і уміннями;
- правильно і в достатній кількості добирає необхідні для відповіді факти;
- висловлює власне ставлення до навчального матеріалу;
- відповідь чітка і завершена; мова виразна.

Оцінка 4 балів ставиться у відповідності з попередніми вимогами, але:

- аспірант має незначні ускладнення при використанні визначених програмою знань і умінь;
- при доборі фактів припускається незначних помилок;
- власне ставлення аспірантом висловлюється, але в аргументації зустрічаються окремі неточності; мова зрозуміла.

Оцінка 3 бали ставиться в тому випадку, коли:

- аспірант користується лише окремими знаннями й уміннями;
- порушує логіку викладу;
- відповідь недостатньо самостійна;
- аргументація слабка, мова спрощена;
- є суттєві помилки в знанні фактичного матеріалу та висновках.

Оцінка 0-1 бали ставиться в разі незнання більшої частини матеріалу, відсутності будь-якої логіки викладу, а саме:

- аспірант не володіє необхідними для здійснення завдання уміннями;
- головного фактичного матеріалу не знає.

7.2. Підготовка самостійної та аналітичної письмової роботи

Перелік тем самостійної роботи подано у пункті 5.3., а теми аналітичних робіт у пункті 5.4. Самостійна робота, як і аналітична робота повинні бути завантажені у систему Moodle до її презентації. Роботи подаються на перевірку в письмовому вигляді та передбачають публічний захист. Тривалість захисту робіт до 10 хв., де 5 хв. відводиться на презентацію та 5хв. на можливі запитання після неї.

Письмові роботи виконують на комп'ютері, оформлюють в текстовому редакторі «WORD» (шрифт 14, «Times New Roman», інтервал 1,5). Поля: верхнє – 2,0 мм, нижнє – 2,0 мм, ліве – 2,5 мм, праве – 1,5 мм. Роботу роздруковують на принтері з одного боку аркуша паперу формату А4 (210X297 мм). Обсяг роботи складає: 10-15 сторінок.

Критеріями оцінювання доповіді виступають:

- усна презентація доповіді на семінарському занятті. Критерії аналогічні критеріям опитування на групових заняттях (50%);
- повнота відповідей на питання поставленні після презентації доповіді (50% оцінки).

7.3. Підготовка контрольної роботи

Перелік тем контрольних робіт подано у пункті 5.5. Контрольна робота повинна бути завантажена у систему Moodle. Критеріями оцінювання виступають:

- 1) повнота розкриття теми роботи (50%, 4 балів);
- 2) опора на першоджерела відповідно до теми роботи (30%, 3 балів);
- 3) дотримання вимог до структури роботи та технічного оформлення (20%, 3 бали).

Оцінювання знань аспіранта під час **екзамену** здійснюється за 100-бальною шкалою, прийнятою у ЧНУ імені Петра Могили.

Оцінка **«Відмінно» - 90-100 балів** ставиться за умов, якщо аспірант вільно володіє навчальним матеріалом, висловлює свої думки, робить аргументовані висновки, рецензує відповіді інших, творчо виконує індивідуальні та колективні завдання; самостійно знаходить додаткову інформацію та використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань; вільно використовує нові інформаційні технології для поповнення власних знань може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання завдання й оцінити результати власної практичної діяльності; виконує завдання, не передбачені навчальною програмою; вільно використовує знання для розв'язання поставлених перед ним завдань.

Оцінка **«Добре» - 75-89 балів** ставиться за умов, якщо аспірант вільно володіє навчальним матеріалом, застосовує знання на практиці; узагальнює і систематизує навчальну інформацію, але допускає незначні огріхи у порівняннях, формулюванні висновків, застосуванні теоретичних знань на практиці за зразком самостійно виконує практичні завдання, передбачені програмою; має стійкі навички виконання завдання

Оцінка **«Задовільно» - 60-74 балів** виставляється аспіранту в разі, якщо він володіє навчальним матеріалом поверхово, фрагментарно, на рівні запам'ятовування відтворює певну частину навчального матеріалу з елементами логічних зв'язків, знає основні поняття навчального матеріалу має елементарні, нестійкі навички виконання завдання

Оцінка **«Незадовільно» - 21-60 балів** виставляється аспіранту в разі, коли він має фрагментарні знання (менше половини) при незначному загальному обсязі навчального матеріалу; відсутні сформовані уміння та навички; під час відповіді допускаються суттєві помилки планує та виконує частину завдання за допомогою викладача.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи, практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
67-74	D	задовільно	
60-66	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

8 МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Робоча програма навчальної дисципліни.
2. Плани лекційних занять.
3. Плани семінарських занять.
4. Завдання для самостійної роботи.
5. Рекомендована література: базова та додаткова.
6. Інформаційні ресурси.

9 ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Підсумковий контроль проводиться у відповідності з навчальним планом у формі семестрового екзамену. Екзамен з даної дисципліни має на меті перевірку знань аспірантів з теорії і виявлення навичок застосування отриманих знань при вирішенні практичних завдань, а також навичок самостійної роботи з навчальною і науковою літературою. Екзамен проходить в усній формі за білетами.

ЗАПИТАННЯ ДО ЕКЗАМЕНУ

1. Розкажіть про дидактичні основи семінарських, практичних та інших форм занять.
2. Охарактеризуйте види семінарів, вимоги до їх організації та проведення.
3. У чому суть методики організації та проведення семінарських, практичних занять і консультацій.
4. Поясніть критерії оцінювання змісту семінарського заняття.
5. Обґрунтуйте методику проведення семінарського заняття.
6. Розкажіть про особливості навчальної роботи студентів.
7. У чому суть адаптації студентів до самостійної навчальної роботи.
8. Поясніть про уміння слухати і конспектувати лекції.
9. Обґрунтуйте значення книги в системі професійної підготовки.
10. У чому суть методики підготовки до семінарських занять;
11. Розкажіть про методику підготовки до екзаменів і заліків;
12. У чому суть перспектив вдосконалення самостійної роботи студентів
13. Розкажіть про соціально-економічні потреби в дистанційній освіті.
14. Зробіть короткий екскурс в історію дистанційного навчання.
15. У чому суть дистанційного навчання?
16. Обґрунтуйте мотиви і принципи організації дистанційного навчання.
17. Охарактеризуйте умови ефективності дистанційного навчання
18. Розкажіть про наукову роботу студентів як важливий чинник ефективності професійної підготовки фахівців з вищою освітою.
19. Охарактеризуйте методичні основи і системність організації науково-дослідної роботи студентів.
20. Поясніть суть форм, видів і методів науково-дослідної роботи студентів.
21. Обґрунтуйте і організації науково-дослідної роботи студентів.
22. Розкажіть про умови організації науково-дослідної роботи студентів.
23. Оформлення результатів науково-педагогічних досліджень.
24. Організація і підготовка магістерської роботи до захисту.
25. Як здійснюється керівництво, планування та облік науково-дослідної роботи студентів
26. Розкажіть про значення аналізу та оцінювання навчальних досягнень студентів.
27. У чому суть функцій оцінювання навчальних досягнень студентів.
28. Поясніть принципи, види та методи оцінювання навчальних досягнень студентів.
29. Охарактеризуйте методику проведення контрольних дій у вищій школі.
30. Розкажіть про модульно-рейтингову і кредитно-модульну технологію навчання та оцінювання навчальних досягнень студентів

31. Розкажіть про предмет і об'єкт дидактики вищої школи.
32. Поясніть сутність і методологічні засади навчання.
33. Охарактеризуйте рушійні сили та логіку навчального процесу.
34. Обґрунтуйте структуру процесу оволодіння знаннями, уміннями та навичками
35. Розкажіть про розвиток і становлення організаційних форм навчання.
36. Поясніть типологію і характеристики методів навчання.
37. У чому суть дидактичних вимог до вибору методів навчання
38. Розкажіть про методи навчання залежно від типу пізнавальної діяльності
39. Поясніть суть методів навчання за логікою передачі інформації
40. У чому суть методів навчання за ступенем керування навчальною діяльністю
41. Обґрунтуйте шляхи оновлення системи вищої освіти в Україні.
42. Який зміст ви вкладаєте у поняття "форми організації навчання"?
43. На вашу думку, лекція – це форма, метод чи вид навчальної діяльності?
44. Охарактеризуйте історичний аспект розвитку і становлення лекції.
45. Яке місце потрібно відводити лекційному методу навчання у сучасному ВЗО?
46. Як мають реалізовуватися основні функції навчання у процесі лекційної роботи?
47. Чи можна стверджувати, що в сучасній вищій школі лекція є головним видом навчальної праці? Обґрунтуйте свої міркування.
48. У чому ви вбачаєте зв'язок лекції із самостійною роботою студента?
49. Якою має бути лекція за своєю структурною побудовою?
50. Як ви розумієте технологію і техніку підготовки до лекції?
51. Розкрийте технологію підготовки до лекції.
52. Якими мають бути темп і ритм лекції?
53. У чому ви вбачаєте виховні можливості лекції у вищій школі?
54. Як ви ставитесь до питання конспектування змісту лекції?
55. Які особливості використання на лекції проблемних ситуацій?
56. У чому мають виявлятися елементи педагогічної техніки викладача на лекції?
57. Що ви бачите в лекції: монолог чи діалог?
58. Назвіть вимоги до мовленнєвої культури педагога-лектора.
59. У чому має виявлятися мовленнєва культура педагога-лектора?
60. Охарактеризуйте компоненти вияву мовної культури лектора.
61. Обґрунтуйте концептуальні напрями розвитку вищої освіти в Україні.
62. Сформулюйте сутність поняття «дидактика вищої школи».
63. Охарактеризуйте студентство як соціальну групу.
64. Охарактеризуйте особливості концепції підготовки управлінських кадрів у системі вищої освіти.
65. Назвіть основні категорії дидактики вищої школи.
66. У чому полягають права і обов'язки студентів університету?
67. У чому сутність Болонського процесу як засобу інтеграції та демократизації вищої освіти?
68. Розкрийте специфіку лекційних занять з педагогіки.
69. Охарактеризуйте процес адаптації студентства у вищому навчальному закладі.
70. Охарактеризуйте особливості адаптації вищої освіти України до вимог Болонського процесу.
71. Обґрунтуйте провідні форми та методи навчання.
72. У чому сутність психологічних особливостей студентського віку?
73. Обґрунтуйте процес стандартизації у сфері вищої освіти.
74. У чому сутність предмету і об'єкту дидактики вищої школи?
75. Проаналізуйте різні підходи до оцінки знань, умінь та навичок студентів.
76. Охарактеризуйте типологію студентів.
77. Назвіть особливості розвитку критичного та творчого мислення студентів.

78. Обґрунтуйте вимоги щодо проведення лекцій у вищій школі.
79. У чому сутність мети і завдань стандартизації вищої освіти.
80. Охарактеризуйте сутність і методологічні засади навчання.
81. Визначте сутність понять контроль, оцінка, облік знань, умінь та навичок.
82. Охарактеризуйте особливості стандартизації, професійної компетентності та конкурентоспроможності випускника ЗВО.
83. У чому полягають рушійні сили та логіка навчального процесу?
84. Обґрунтуйте сутність педагогічної інноватики.
85. Обґрунтуйте особливості сучасної вищої школи та Болонського процесу.
86. Охарактеризуйте структуру процесу оволодіння знаннями, уміннями та навичками, формування компетентності.
87. Назвіть принципи управління вищими навчальними закладами.
88. У чому сутність системи ЗВО, структури вищої освіти та рівнів підготовки фахівців?
89. Обґрунтуйте типологію і характеристики методів навчання.
90. Охарактеризуйте методи і форми організації контролю знань, умінь та навичок студентів у закладі вищої освіти.

9.1 ЗРАЗОК «НУЛЬОВОГО» ВАРІАНТУ ЕКЗАМЕНАЦІЙНОГО БІЛЕТУ

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 0

Чорноморський національний університет імені Петра Могили
Освітньо-науковий ступінь – PhD Доктор філософії
Галузь знань: Е «Природничі науки, математика і статистика»
Спеціальність Е2 «Екологія»

Навчальна дисципліна

МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ПРОФЕСІЙНО-ОРІЄНТОВАНИХ ДИСЦИПЛІН

1. У чому суть методів навчання за ступенем керування навчальною діяльністю (максимум 10 балів).
2. Розкажіть про дидактичні основи семінарських, практичних та інших форм занять (максимум 10 балів).
3. Охарактеризуйте методику проведення контрольних дій у вищій школі (максимум 20 балів).

Затверджено на засіданні кафедри соціальної роботи, педагогіки і логопедії.

Протокол № ____ від « ____ » 20 ____ року.

Завідувач кафедри
Екзаменатор

Н. В. Савінова
Р. В. Чубук

10 РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

10.1 Основна:

1. Ruslan Chubuk. THEORETICAL BASIS OF USING INNOVATIVE TEACHING METHODS IN HIGHER EDUCATION. Contemporary innovative and information technologies of social development: educational and legal aspects. Edited by Aleksander Ostenda and Iryna Ostopolets. Series of monographs Faculty of Architecture, Civil Engineering and Applied Arts. Katowice School of Technology **Monograph 24** Wydawnictwo Wyższej Szkoły Technicznej w Katowicach, 2019. P. 15-23. ISBN: 978-83-952000-8-3 http://www.wydawnictwo.wst.pl/oferta_wydawnicza_-_dostp_otwarty_oraz_zakup_publicacji/wydawnictwa/
2. Вітвицька С. С. Педагогіка вищої школи: практикум. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2023. – 174 с.
3. Дидактика: теорія і практика. Навчально-методичний посібник для студентів гуманітарних факультетів / О.С. Березюк, О.М. Власенко. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2017. 212 с. Режим доступу: <http://eprints.zu.edu.ua/25153/1/Дидактика.%20Березюк%20О.С.%2C%20Власенко%20О.М..pdf>
4. Іван Зайченко, Валентина Теслюк, Андрій Каленський. Основи педагогічної майстерності та етика викладача вищої школи. Підручник. 2018. 484 ст.
5. Калашнікова Л. М., Жерновникова О. А. Педагогіка вищої школи у схемах і таблицях : навчальний посібник. – Харків, 2016. – 260 с.
6. Марцева Л.А. Педагогіка і психологія вищої школи : навч. посіб. / Л.А. Марцева. – Електронні дані. – Житомир: Державний університет «Житомирська політехніка», 2022. – 150 с.
7. Педагогіка вищої школи : Підручник для здобувачів другого рівня вищої освіти педагогічних університетів / С. Г. Немченко, В. В. Крижко, І. Ф. Шумілова, О. М. Старокожко, О. Б. Голік. Бердянськ: БДПУ, 2020. 517 с. Режим доступу: <https://dspace.bdpu.org/bitstream/123456789/3261/3/Pedahohika%20vyshchoyi%20shkoly.pdf>
8. Педагогіка вищої школи [Електронний ресурс] : підручник / В. П. Головенкін ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. – 2-ге вид., переробл. і доповн. – Електронні текстові дані (1 файл: 3,6 Мбайт). – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. – 290 с.
9. Педагогіка вищої школи : навчальний посібник / О. І. Федоренко, В. О. Тюріна, С. П. Гіренко, С. М. Бойко, М. О. Котелюх, П. Д. Червоний, О. В. Медведєва ; за заг. ред. О. І. Федоренко. – Харків : ФОП Бровін О.В., 2020. – 240 с. – Режим доступу : <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/4e1d91e7-e582-4715-87c4-846d11702b07/content>
10. Чубук Р. В. Актуальні проблеми вищої освіти крізь призму педагогічних поглядів Григорія Сковороди. Філософсько-педагогічні концепти Григорія Сковороди у контексті сучасних суспільних викликів: Електронний збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції. Чернігів: НУЧК імені Т. Г. Шевченка. 2022. С. 24-27.
11. Чубук Р. В. Педагогіка вищої школи: методичні рекомендації до вивчення курсу. Миколаїв. Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2021. 88 с. (Методична серія; Вип. 363).
12. Чубук Р.В. «Впровадження інноваційних методів навчання та інноваційних технологій викладання у вищій школі». Професійна підготовка майбутніх фахівців соціономічної сфери: педагогічні інновації: монографія / [Гол. ред. В. В. Корнєшук]. – Одеса : ФОП Бондаренко М.О., 2019.
13. Чубук Р.В. Методичні рекомендації до вивчення курсу «Педагогіка» / Р.В. Чубук. – Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2020. – 48 с. – (Методична серія; вип. 307). <https://dspace.chmnu.edu.ua/jspui/handle/123456789/392>

14. Шевчук С.С., Кулішов В.С. Дидактика професійної освіти: практикозорієнтований аспект: навчально-методичний посібник. Біла Церква: БІНПО ДЗВО «УМО» НАПНУ, 2021. 212 с. Режим доступу: <https://lib.iitta.gov.ua/728477/1/ДИДАКТИКА%20посібник.pdf>

10.2 Додаткова:

1. Белова, О. К. Педагогіка вищої школи : конспект лекцій для студ. денної та заоч. форм навч. інж. - пед. спец. / О. К. Белова, І. С. Посохова ; Укр. інж.-пед. акад., Каф. педагогіки та методики професійного навчання. - Х. : [б. в.], 2014. - 175 с. : табл., рис. - Бібліогр.: с. 174-175.
2. Гладуш В. А. Педагогіка вищої школи: теорія, практика, історія. Навч. посіб. / В. А. Гладуш, Г. І. Лисенко – Д., 2014. – 416 с.
3. Ігнатюк, О. А. Дидактичні особливості формування готовності до науково-педагогічної діяльності магістрантів спеціальності "Педагогіка вищої школи" [Текст] / О. А. Ігнатюк // Теорія і практика управління соціальними системами: філософія, психологія, педагогіка, соціологія. - 2014. - № 2. - С. 45-51. - Бібліогр. в кінці ст. 7 назв.
4. Лунячек, В. Е. Основи педагогіки вищої школи : навч. посібник для студ. вищих навч. закл. / В. Е. Лунячек ; Харків. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. - Х. : [ХНУ], 2014. - 252 с. : табл., рис. - Бібліогр.: с. 236-245 (150 назв).
5. Немченко С. Г. Педагогіка вищої школи : підручник для студентів вищих навчальних закладів / С. Г. Немченко, О. Б. Голік, О. В. Лебідь. – Донецьк : ЛАНДОН-XXI, 2014. – 534 с. — Режим доступу : https://www.researchgate.net/profile/Lebid-Olha/publication/334282727_Pedagogika_visoi_skoli/links/5d218dd2299bf1547c9efc8f/Pedagogika-visoi-skoli.pdf